

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

การวิจัยประวัติศาสตร์ ในการสังคมสงเคราะห์และการพัฒนาสังคม

ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2

ศาสตราจารย์ ดร.กิตติพัฒน์ นนทปัทมะดุลย์

หนังสือที่ได้รับทุนสนับสนุนการเขียนตำราจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. 2563

การวิจัยประวัติชีวิต
ในการสังคมสงเคราะห์และการพัฒนาสังคม
Life History Research in Social Work and Social Development

ถ่ายเอกสารแทนการใช้หนังสือ
คือการทำลายภูมิปัญญาสร้างสรรค์

การวิจัยประวัติชีวิต
ในการสังคมสงเคราะห์และการพัฒนาสังคม
Life History Research in Social Work and Social Development

ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2

ศาสตราจารย์ ดร.กิติพัฒน์ นนทปัทมะดุลย์
คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

2564

หนังสือที่ได้รับทุนสนับสนุนการเขียนตำราจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. 2563

กิตติพัฒน์ นนทปัทมกุลย์.

การวิจัยประวัติชีวิตในการสังคมสงเคราะห์และการพัฒนาสังคม = Life History Research in Social Work and Social Development.

1. สังคมสงเคราะห์-วิจัย. 2. ชีวิตประวัติ-วิจัย. 3. สังคมวิทยา-วิธีการทางชีวประวัติ.

HV11

ISBN 978-616-314-701-1

ISBN (E-BOOK) 978-616-314-888-9

ลิขสิทธิ์ของศาสตราจารย์ ดร.กิตติพัฒน์ นนทปัทมกุลย์
สงวนลิขสิทธิ์

ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2 เดือนเมษายน 2564

จำนวน 100 เล่ม

ฉบับอิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เดือนกรกฎาคม 2565

จัดพิมพ์และจัดจำหน่ายโดยสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ท่าพระจันทร์: อาคารธรรมศาสตร์ 60 ปี ชั้น U1 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ถนนพระจันทร์ กรุงเทพฯ 10200 โทร. 0-2223-9232

ศูนย์รังสิต: อาคารโคมบริหาร ชั้น 3 ห้อง 317 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี 12121

โทร. 0-2564-2859-60 โทรสาร 0-2564-2860

<http://www.thammasatpress.tu.ac.th>, e-mail: unipress@tu.ac.th

พิมพ์ที่โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ภาพปก: www.freepix.com

พิมพ์ครั้งที่ 1 เดือนกุมภาพันธ์ 2564 จำนวน 30 เล่ม

พิมพ์ครั้งที่ 2 เดือนเมษายน 2564 จำนวน 100 เล่ม

ราคาเล่มละ 190.- บาท

สารบัญ

คำนำ	(9)
บทที่ 1 การวิจัยประวัติศาสตร์: พื้นฐานความรู้ความเข้าใจ	1
การวิจัยประวัติศาสตร์คืออะไร	1
ความเป็นมาของการวิจัยประวัติศาสตร์	3
การวิจัยประวัติศาสตร์เป็นได้ทั้งการย้อนอดีตหรือร่วมสมัย	6
การวิจัยประวัติศาสตร์และการวิจัยแนวเรื่องเล่า	7
การวิจัยประวัติศาสตร์กับประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่า	13
การวิจัยประวัติศาสตร์กับการวิจัยชีวประวัติ	14
ปรัชญาค้ำยันการวิจัยประวัติศาสตร์	14
การเก็บรวบรวมข้อมูลและการสัมภาษณ์ในการวิจัยประวัติศาสตร์	18
จุดแข็งและข้อจำกัดของการวิจัยประวัติศาสตร์	22
สรุป	24
รายการอ้างอิง	25
บทที่ 2 กระบวนทัศน์การกำหนดสร้างกับการวิจัยประวัติศาสตร์	26
กระบวนทัศน์การกำหนดสร้างในฐานะกระบวนทัศน์การวิจัย	27
การพัฒนากระบวนทัศน์การกำหนดสร้างในศตวรรษที่ 20	31
การวิจัยเชิงคุณภาพบนพื้นฐานกระบวนทัศน์การกำหนดสร้าง	34
Constructivism กับ Constructionism ความต่าง ความเหมือนและความทับซ้อน	35
ความหลากหลายของกระบวนทัศน์การกำหนดสร้างในศตวรรษที่ 21	37
การวิจัยในกระบวนทัศน์การกำหนดสร้าง	42
ทิศทางในอนาคต	43
สรุป	43
รายการอ้างอิง	44

บทที่ 3 แนวคิดทฤษฎีวิจัยสังคมที่สำคัญ	47
Constructivist Grounded Theory ต่อยอดจาก Grounded Theory	47
พัฒนาการของทฤษฎี Grounded Theory	49
จุดกำเนิด Constructivist Grounded Theory	52
Constructivist Grounded Theory กับการวิจัยสังคมสงเคราะห์	55
การเปรียบเทียบ Classic Grounded Theory กับ	
Constructivist Grounded Theory	57
ตัวอย่างงานวิจัยประวัติศาสตร์	69
สรุป	72
รายการอ้างอิง	73
บทที่ 4 การเล่าเรื่องกับการบำบัดในการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์	75
เรื่องราว เรื่องเล่า และการเล่าเรื่องราว	76
การเล่าเรื่องในมิติการให้คำปรึกษา	77
การบำบัดด้วยการเล่าเรื่อง	78
บทบาทสำคัญของการเล่าเรื่อง	82
ประวัติความเป็นมาของการบำบัดแนวเรื่องเล่า	85
คุณลักษณะเฉพาะของการบำบัดแนวเรื่องเล่า	87
การบำบัดเชิงความคิดด้วยการเล่าเรื่องในเด็ก	89
เทคนิคการเล่าเรื่องให้กันและกัน	90
การบำบัดแนวเรื่องเล่ากับความเป็นธรรมทางสังคม	95
สรุป	97
รายการอ้างอิง	98
บทที่ 5 ญาณวิทยาและการวิจัยแนวสตรีนิยมกับการวิจัยประวัติศาสตร์	101
การปฏิบัติการความรู้ที่ทำให้ผู้หญิงเสียโอกาส	102
การเรียนรู้ของผู้หญิง	103
วรรณกรรมด้านญาณวิทยาสตรีนิยม	105
ปัญหาความเป็นศาสตร์ของสตรีนิยม	106
จุดกำเนิดของการวิจัยแนวสตรีนิยม	115
หลักการสตรีนิยมแห่งการวิจัย	116

คุณลักษณะของการวิจัยแนวสตรีนิยม	117
การสืบค้นประวัติศาสตร์การวิจัยสตรีนิยม	120
การประเมินคุณภาพการวิจัยแนวสตรีนิยม	124
ตัวอย่างการวิจัยแนวสตรีนิยมและการวิจัยประวัติชีวิต	125
สรุป	127
รายการอ้างอิง	128
บทที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยประวัติชีวิต	130
การสัมภาษณ์เส้นเวลาหรือเส้นชีวิต	130
ก่อนการวิเคราะห์: ข้อมูลต้องข่มอิม	147
การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงกระแสดความ	155
การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงกระบวนทัศน์	155
การวิเคราะห์อัตลักษณ์เชิงปฏิบัตินิยม	156
สรุป	167
รายการอ้างอิง	168
บทที่ 7 บทสรุป	170
กระบวนทัศน์การกำหนดสร้าง พื้นฐานสำคัญของการวิจัยประวัติชีวิต	171
แนวคิดทฤษฎีวิจัยสังคมที่สำคัญ	172
การปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์เต็มไปด้วยการเล่าเรื่องราว	173
การวิจัยประวัติชีวิต สัมพันธ์อันใกล้ชิดกับวิจัยแนวสตรีนิยม	175
การสัมภาษณ์เส้นเวลาในฐานะเทคนิคการวิเคราะห์ที่สำคัญ	175
การวิเคราะห์อัตลักษณ์เชิงปฏิบัตินิยม กลยุทธ์การวิเคราะห์ประวัติชีวิต	178
การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงกระแสดความและเชิงกระบวนทัศน์	179
สรุป	180
รายการอ้างอิง	181
บรรณานุกรม	183

คำนำ

การวิจัยประวัติชีวิตในการสังคมสงเคราะห์และการพัฒนาสังคม (Life History Research in Social Work and Social Development) เป็นตำราที่ได้รับทุนสนับสนุนการเขียนตำราประจำปี 2563 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผู้เขียนขอขอบพระคุณ มา ณ ที่นี้

เนื้อหาของตำราพัฒนาจากเอกสารคำสอนวิชา สค. 622 การวิจัยประวัติชีวิตในการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ หลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผู้เขียนเป็นผู้บรรยาย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นตำราหลักในการเรียนการสอนวิชา การวิจัยประวัติชีวิตในการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ และวิชาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยนโยบาย การวิจัยแนวเรื่องเล่า การวิจัยในการพัฒนาสังคม เป็นต้น และเพื่อสร้างพื้นฐานองค์ความรู้ด้านการวิจัยประวัติชีวิต เพื่อพัฒนาต่อยอดในวงการวิจัยเชิงคุณภาพ ในมหาวิทยาลัยและสำนักวิจัยต่างๆ

ผู้เขียนขอขอบคุณความดีของตำราเล่มนี้ เป็นการน้อมรำลึกพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาการด้านสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ให้กับผู้เขียน

ศาสตราจารย์ ดร.กิตติพัฒน์ นนทปัทมะดุลย์

การวิจัยประวัติชีวิต: พื้นฐานความรู้ความเข้าใจ

ความนำ

การวิจัยประวัติชีวิต (Life History Research) เป็นวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพวิธีหนึ่งที่สอดคล้องกับการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์เป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากธรรมชาติของการทำงานสังคมสงเคราะห์คลินิคนั้นมีสาระสำคัญของการมีปฏิสัมพันธ์กับระบบผู้ให้บริการโดยตรง ทั้งผู้ให้บริการรายบุคคล กลุ่มหรือชุมชน การสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการจำเป็นต้องมีการสัมภาษณ์พูดคุย การฟังปัญหา และการให้การปรึกษา ซึ่งมีติของการสัมภาษณ์พูดคุยดังกล่าว มีสาระของการศึกษาประวัติชีวิตของประชาชน ผู้ให้บริการดำรงอยู่อย่างแนบแน่น อย่างไรก็ตาม เมื่อแยกพิจารณาการศึกษาสืบค้นเรื่องราวในชีวิตของผู้ให้บริการในฐานะที่เป็นการศึกษาวิจัย สิ่งที่เราพบเห็นชัดเจนก็คือสาระสำคัญที่สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยที่เรียกว่า การวิจัยประวัติชีวิต นั่นเอง อย่างไรก็ตาม การวิจัยประวัติชีวิตเท่าที่มีอยู่ในวงการวิจัยนั้น มีการให้คำอธิบายที่แตกต่างกัน มีความสลับซับซ้อนและมีคุณสมบัติต่อการนำไปใช้ เป็นสิ่งสำคัญที่นักสังคมสงเคราะห์ต้องเรียนรู้ในสิ่งที่อาจจะดำรงอยู่ในบริบทการปฏิบัติงานอยู่แล้ว ให้ชัดเจนยิ่งขึ้นและสามารถนำไปประยุกต์ใช้จริงได้ดียิ่งขึ้น

การวิจัยประวัติชีวิตคืออะไร

การวิจัยประวัติชีวิตคือแนวคิดแนวทางการวิจัยที่มุ่งสำรวจค้นหาประวัติชีวิตของใครบางคน โดยมีศูนย์รวมความสนใจอยู่ที่ชุดของเหตุการณ์ต่างๆ ที่ประกอบกันเป็นชีวิตของบุคคล นักวิจัยที่ใช้การวิจัยประวัติชีวิตมักจะรวมศูนย์เรื่องราวของบุคคล (People's Stories) ในฐานะที่เรื่องราวเป็นเรื่องภายในของหน่วยใดหน่วยหนึ่ง เรื่องราวของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยได้รับการนำเสนอและเปลี่ยนผ่าน

การวิเคราะห์เชิงประวัติศาสตร์ การวิจัยประวัติศาสตร์เป็นแนวคิดแนวทางการวิจัยที่นักวิจัยไม่ได้เป็นเพียงแค่อธิบายสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ทว่านักวิจัยพยายามอธิบายสถานการณ์เหล่านั้น ประหนึ่งการมองโลกผ่านสายตาของบุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในสถานการณ์เฉพาะนั้น การวิจัยประวัติศาสตร์แสวงหาการเชิญชวนให้บุคคลอื่นเข้ามาสู่ประวัติศาสตร์ส่วนบุคคลของคนใดคนหนึ่ง สิ่งที่สำคัญของแนวคิดแนวทางการวิจัยแนวเรื่องเล่าชนิดที่เรียกว่า “การวิจัยประวัติศาสตร์” นี้คือจุดแข็ง ที่เป็นการรวมศูนย์ไปที่ประวัติศาสตร์ส่วนบุคคล เพื่อหยิบยกประเด็นเกี่ยวกับอคติความลำเอียง บรรทัดฐานที่ผิดพลาด และข้อสันนิษฐานที่เป็นปัญหาต่างๆ การวิจัยประวัติศาสตร์เป็นแนวคิดแนวทางการวิจัยที่มีลักษณะเชื่อมโยงระหว่างโลกส่วนบุคคลกับโลกทางสังคม (Savin-Baden, & Major, 2013, p.233)

นักวิชาการกลุ่มหนึ่งมองว่า การวิจัยประวัติศาสตร์ถือว่าเป็นแนวคิดแนวทางการวิจัยชนิดหนึ่ง อยู่ภายใต้ร่มใหญ่คือ การวิจัยแนวเรื่องเล่า (Narrative Research) การวิจัยประวัติศาสตร์มีวิถีวิทยาและญาณวิทยาร่วมกันกับการวิจัยในกลุ่มเดียวกัน อาทิ การวิจัยชาติพันธุ์วรรณาเชิงอัตชีวประวัติ (Autoethnography) การวิจัยอัตชีวประวัติ (Autobiography) การวิจัยประวัติศาสตร์มุขปาฐะหรือประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่า (Oral History) การวิจัยเรื่องราวชีวิต (Life Story) และเรื่องเล่าคำให้การ (Testimonio) เป็นต้น (Janesick, 2010; Savin-Baden, & Major, 2013; Tierney, & Clemens, 2012)

การใช้วิจัยประวัติศาสตร์อย่างกว้างขวางในฐานะที่เป็นวิธีการวิจัยวิธีหนึ่งนั้น สะท้อนให้เห็นความหลากหลายของพลังอำนาจของเรื่องเล่าของบุคคลในการวิจัยทางสังคมศาสตร์ นักวิชาการบางท่านมองว่า นักวิจัยประวัติศาสตร์นั้น คือผู้กำหนดโครงสร้างของกระบวนการเล่าเรื่องราว ที่เปิดไปสู่รายละเอียดเชิงลึกอันอุดมสมบูรณ์ เกี่ยวกับประสบการณ์ชีวิต ความทรงจำ และการตีความหมายที่บุคคลในการศึกษาวิจัย ได้ผลิตสร้างขึ้นมา (Samuel, 2009, p.4) การวิจัยประวัติศาสตร์มีเป้าหมายในการใช้ประสบการณ์ชีวิตเหล่านี้ ความทรงจำและการตีความหมาย เพื่อพยายามที่จะประกอบสร้างขึ้นใหม่ (Reconstruct) ซึ่งชีวิตทั้งหมด หรือบางส่วนบางด้านมุมของชีวิตผู้คน

การวิจัยประวัติศาสตร์ไม่เพียงแต่เปิดกว้างให้นักวิจัยได้ทำความเข้าใจต่อชีวิตของปัจเจกบุคคลคนหนึ่งเท่านั้น ทว่า ยังช่วยให้เข้าใจว่าชีวิตของบุคคลนั้นมีปฏิสัมพันธ์อย่างไรกับชีวิตของคนอื่นๆ ที่รายรอบตัวเขาหรือเธอ ทิเออร์นีย์และคลีเมนส์ (Tierney, & Clemens, 2012) ทำให้เราเข้าใจนิยามความหมายของการวิจัยประวัติศาสตร์ได้ชัดเจนขึ้น โดยนักวิชาการทั้งสองได้สังเคราะห์งานเขียนของแลงเนสส์ (Langness, 1965) เครปันซานโน (Crapanzano, 2009) และงานของแฟรงค์ (Frank, 1996) และสรุปว่า การวิจัยประวัติศาสตร์นั้นมีคุณลักษณะที่ชัดเจนสามประการ ที่ทำให้แตกต่างจากการวิจัยอัตชีวประวัติ คือ

1. การวิจัยประวัติชีวิตเป็นเรื่องราวที่มีความสมบูรณ์เข้มข้น (Comprehensive Account) ของประสบการณ์ชีวิตของบุคคล ที่อาจจะมาจากการเขียนเรื่องของตนเอง (Self-reported) หรือจากการบันทึกเรื่องราวด้วยความช่วยเหลือจากคนอื่น ๆ ก็ได้ การบันทึกเรื่องราวชีวิตอาจจะอยู่ในรูปของเอกสารงานเขียน หรือในรูปแบบของการสัมภาษณ์ปากเปล่า (Oral Interview) ก็ได้

2. คุณลักษณะที่เด่นชัดที่ทำให้การวิจัยประวัติชีวิตแตกต่างออกจากอัตชีวประวัติ (Autobiography) ได้แก่ การที่การวิจัยประวัติชีวิตนั้นเป็นการตอบสนองโดยทันทีต่ออุปสงค์ของผู้อื่น (ไม่ใช่เฉพาะบุคคลเจ้าของเรื่องราว) และยังคำนึงถึงความคาดหวังของบุคคลอื่นๆ อีกด้วย การวิจัยประวัติชีวิตอาจนับเป็นอัตชีวประวัติในกรณีที่มีการนำเสนอเรื่องราวของบุคคลจากทัศนะของบุคคลคนนั้นเอง อย่างไรก็ตาม การวิจัยประวัติชีวิตไม่เหมือนกับการวิจัยอัตชีวประวัติ ตรงที่การวิจัยประวัติชีวิตนั้น โดยปกติจะเป็นผลมาจากการกระตุ้นโดยความสนใจ โดยการตั้งคำถาม หรือโดยแรงบันดาลใจที่จะดำเนินการวิจัยจากนักวิจัยภายนอก-ไม่ใช่เจ้าของเรื่องราวชีวิตนั้น

3. ทิเออร์นีย์และคลีเมนส์ (Tierney, & Clemens, 2012, p.267) แยกแยะการวิจัยประวัติชีวิตออกจากการวิจัยชีวประวัติ (Biography) อย่างระมัดระวัง โดยชี้ให้เห็นความเป็นอัตวิสัยของการวิจัยประวัติชีวิตที่มีแบบฉบับในการครอบคลุมชีวิตของประชาชนคนธรรมดา หรือประชาชนที่มีประวัติของการเผชิญหน้ากับกระบวนการทำให้กลายเป็นคนชายขอบ (Marginalization) ที่นักวิจัยแบบดั้งเดิมมักทำให้เกิดขึ้น นักวิชาการทั้งสองท่านมองการวิจัยประวัติชีวิตในฐานะเป็น “กระบวนการที่มีพลวัตและเกิดขึ้นซ้ำๆ ระหว่างนักวิจัยกับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยที่ช่วยกันผลิตสร้างเรื่องเล่าผ่านแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย รวมทั้งการสัมภาษณ์และการรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้อง” ดังนั้น เรื่องเล่าที่เกิดจากการร่วมกันผลิตสร้าง (Co-constructed Narratives) ก็คือผลิตผลที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งที่สุดของความพยายามในการวิจัยประวัติชีวิตนั่นเอง

ความเป็นมาของการวิจัยประวัติชีวิต

จุดกำเนิดที่มีหลักฐานความเป็นมาหลักถิ่น: มานุษยวิทยาหรือสังคมวิทยา

ความเป็นมาของการวิจัยประวัติชีวิตมีประวัติความเป็นมายาวนาน จากหลักฐานที่บ่งชี้จุดกำเนิดของการวิจัยประวัติชีวิตมีความลึกลับเล็กน้อยในแหล่งอ้างอิง ในขณะที่นักวิชาการกลุ่มหนึ่งเชื่อว่า วิธีการวิจัยประวัติชีวิตเริ่มใช้เป็นครั้งแรกที่มหาวิทยาลัยชิคาโก โดยสาขาสังคมวิทยาสันนิษฐานว่า ในช่วงทศวรรษ 1920 และ 1930 ทั้งนี้ถือว่ามียุคแห่งการเข้ามาจากทั้งสาขาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา (แอ็ดดิกซ์, 2531, น.6; Chase, 2010; Denzin, 1989 cited in Cole, 2013; Gill, & Goodson, 2011, p.157) ทว่า แหล่งอ้างอิงอีกด้านหนึ่ง ระบุว่า การวิจัยประวัติชีวิตเป็นการวิจัยที่มีจุดกำเนิดมาจากวงการมานุษยวิทยา (Anthropology) ก่อน โดยได้มีการใช้วิธีการเรื่องเล่า (Narrative Approach)

ในการศึกษาประวัติศาสตร์ชีวิต (Life History) มาเป็นเวลานานแล้ว หลักฐานสำคัญคือ งานเขียนของ โทมัสและซันานีเอ็กกี (Thomas, & Znaniecki, 1918 cited in Ward, 2014, p.28; Rahamah Hj, Bakar, & Yusof Hj, 2008) ที่เรียบเรียงเรื่อง “ชาวนาโปแลนด์ในยุโรปและอเมริกา” (the Polish Peasant in Europe and America) เนื้อหาของงานเขียนดังกล่าวมีอิทธิพลต่อการสถาปนาแนวทางการศึกษาวิจัยที่เรียกว่า การศึกษาชีวประวัติ (Biographical Approach) นับเป็นการทำความเข้าใจกับวัฒนธรรมของบุคคลที่นักวิจัยมุ่งศึกษา ซึ่งมีลักษณะสวนทางกับแบบแผนการวิจัยที่มุ่งให้นักวิจัยเป็นผู้กำหนดว่าสิ่งใดสมควรเป็นข้อมูลที่นักวิจัยจะศึกษา

จากการศึกษาของซิกมุนด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) บิดาแห่งทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalysis) มีลักษณะเป็นการรวบรวมประวัติชีวิตของเด็กที่ป่วยเป็นโรคกลัวโดยไม่มีเหตุผล ในปี ค.ศ. 1909 และประวัติชีวิตของบุคคลที่เป็นโรคประสาทหวาดระแวง ที่ตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1911 นักวิชาการให้ความเห็นว่ามีความลักษณะเป็นการศึกษาวิจัยประวัติชีวิตอย่างหนึ่ง (แอ็ดดิกซ์, 2531, น.7)

นักวิชาการด้านการวิจัยเชิงคุณภาพอีกกลุ่มหนึ่งมองว่า การวิจัยประวัติชีวิตกำเนิดขึ้นมาจากการแยกตัวออกมาจากสาขาวิชาการด้านการวิจัยชีวประวัติ (Biography) และการวิจัยอัตชีวประวัติ (Autobiography) ในช่วงทศวรรษ 1920 เมื่อช่วงเวลาดังกล่าว มีความสนใจในสังคมวิทยาและมานุษยวิทยามากขึ้น (Silverman 2006; Silverman 2001; Goodson & Sikes 2001; Gubrium & Holstein 1997; Burgess, 1984) การวิจัยชีวประวัติถือว่ามีความแตกต่างออกไปจากการวิจัยชีวประวัติ แม้จะมีการยอมรับกันว่า ทั้งสองคำมีความทับซ้อนกันอยู่ (Hagermaster, 1992) การวิจัยประวัติชีวิตได้รับการต้อนรับเป็นอย่างดีในทศวรรษ 1920 ในฐานะที่เป็นการแสดงออกซึ่งการเป็นปากเป็นเสียง (voice) ให้กับคนที่ไม่ใช่ที่รู้จักหรือคนที่ถูกละเลยในสังคม

การวิจัยประวัติชีวิตเป็นปากเสียงให้คนที่ไร้พลัง

การวิจัยประวัติชีวิตเป็นปากเป็นเสียงให้กับกลุ่มคนที่ไร้พลัง (Powerless) บุคคลที่มาจากต่างวัฒนธรรม และนำเสนอข้อมูลข่าวสารใหม่ๆ เกี่ยวกับการดำรงชีวิตของบุคคลเหล่านี้ อิทธิพลและค่านิยมของกลุ่มคนเหล่านี้ การอุบัติขึ้นของการวิจัยประวัติชีวิตที่ถ่ายทอดและนำเสนอการเป็นปากเสียงให้บุคคลที่ไร้พลังเหล่านี้ นับเป็นความท้าทายวงการวิชาการและปัญญาชนในยุคนั้นเป็นอย่างมาก กูดสันและไซกส์ (Goodson, & Sikes, 2001, p.7) กล่าวว่า “การดำเนินการวิจัยประวัติชีวิตที่ประสบความสำเร็จ ทำให้ต้องเผชิญหน้ากับการรับรู้เชิงอัตวิสัยของผู้คนอื่นๆ” แนวคิดแนวทางการวิจัยประวัติชีวิตนี้ย้ำเน้นให้เห็นความเป็นจริงทางสังคมของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย เป็นการพิจารณาไปที่การรับรู้ของบุคคล พื้นเพภูมิหลังทางสังคมวัฒนธรรมของบุคคล และความเชื่อมโยงระหว่างแนวทางการดำเนินชีวิตของปัจเจกบุคคลกับคำถามการวิจัย

ยุคปลายศตวรรษที่ 20 เป็นยุคแห่งการฟื้นฟูความรุ่งเรือง (Renaissance) ที่ตามมาทีหลัง ในช่วงความสนใจตกต่ำก่อนหน้านี้ เหตุที่เกิดความสนใจลดลงไปอย่างมากในช่วงก่อน เกิดจากอิทธิพลของแนวโน้มการก้าวสู่ยุคความทันสมัยหรือยุคสมัยใหม่ (Modernism) ซึ่งเป็นช่วงที่กระบวนทัศน์ปฏิฐานนิยมมีอิทธิพลอย่างมาก กระบวนทัศน์ปฏิฐานนิยมวิจารณ์ว่าการวิจัยประวัติศาสตร์นั้นมีความอ่อนด้อยในเชิงวิธีวิทยา และมีข้อจำกัดในการพัฒนาเป็นทฤษฎีขนาดใหญ่ (Grand Theory)

ในยุคแห่งการฟื้นฟูความรุ่งเรือง (Renaissance) ของการวิจัยประวัติศาสตร์นั้น สะท้อนให้เห็นจากความนิยมในการวิจัยแนวสตรีนิยม (Feminist Research) การวิจัยธรรมชาติ (Naturalistic Research) และการวิจัยแนวมนุษยนิยม (Humanist Research) (Denzin, 1989)

นักวิจัยปฏิฐานนิยมไม่ยอมรับการวิจัยประวัติศาสตร์

โทมัสและซินานีเอ็กกี (Thomas, & Znaniecki, 1918 cited in Ward, 2014, p.28; Rahamah Hj, Bakar, & Yusof Hj, 2008) เรียบเรียงเรื่อง “ชาวนาโปแลนด์ในยุโรปและอเมริกา” (the Polish Peasant in Europe and America) นักวิจัยทั้งสองท่านได้ใช้ประวัติศาสตร์ รวมถึงหลักฐานร่องรอยอื่นๆ ในการสืบค้นประสบการณ์ของชาวนาโปแลนด์จำนวนหนึ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมครั้งสำคัญ เมื่อพวกเขาได้อพยพย้ายถิ่น จากหมู่บ้านท้องถิ่นที่มั่นคงของตน เข้ามาอยู่ในสลัมเขตเมืองของสหรัฐอเมริกา อย่างไรก็ตาม งานเขียนดังกล่าว ถูกนักสังคมวิทยากระแสหลักที่นิยมกระบวนทัศน์ปฏิฐานนิยมโจมตีว่าการศึกษาวิจัยชีวประวัตินั้นขาดความน่าเชื่อถือ โดยนักสังคมวิทยากลุ่มหลังได้มีการศึกษาชีวิตชาวนาโปแลนด์ซ้ำด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามและสถิติวิเคราะห์ที่สลับซับซ้อน แล้วชี้ว่าผลการวิจัยของพวกเขาที่มีความน่าเชื่อถือและทันสมัยกว่า ซึ่งนักสังคมวิทยากลุ่มนี้ได้โจมตีว่า การวิจัยประวัติศาสตร์ของโทมัสและซินานีเอ็กกีไม่มีประสิทธิภาพ ขาดความน่าเชื่อถือและลำเอียง (Rahamah Hj, Bakar, & Yusof Hj, 2008)

อย่างไรก็ตาม ทศนะดังกล่าวมีการเปลี่ยนแปลงไป วงการวิจัยเริ่มมีความเข้าใจที่ดีขึ้นต่อการวิจัยชีวประวัติ และมีความเห็นว่า แบบสอบถาม ขนาดการสุ่มตัวอย่างและวิธีทางสถิติที่สลับซับซ้อน หลายชั้นแม้จะดูเหมือนว่ามีประสิทธิภาพในการศึกษา แต่ยังมีข้อมูลข่าวสารหลายอย่าง que กระบวนการวิจัยเชิงปริมาณนั้น ไม่สามารถจะเข้าถึงได้ รวมทั้งข้อมูลพื้นฐานที่การวิจัยเชิงปริมาณผลิตได้ ก็ไม่ได้มีความน่าเชื่อถือเสมอไป จึงเริ่มมีความเห็นว่า การวิจัยเชิงปริมาณนั้นไม่ได้ตอบคำถามการวิจัยที่เกี่ยวกับการทำความเข้าใจและการอธิบายประสบการณ์ของมนุษย์ได้อย่างน่าพอใจ ยิ่งไปกว่านั้น ต่อคำถามการวิจัยที่มีความสัมพันธ์กับกรอบเวลายาวนานด้วยแล้ว การวิจัยเชิงปริมาณไม่ได้ให้คำตอบที่ดี แม้ว่าจะมีการสำรวจวิจัยขนาดใหญ่มาช่วยเพิ่มการเก็บรวบรวมข้อมูลก็ตาม (Rahamah Hj, Bakar, & Yusof Hj, 2008) กล่าวได้ว่า การเรียบเรียงประวัติศาสตร์ในลักษณะงานวิจัย ถือว่าเริ่มมาจาก

นักมานุษยวิทยาก่อน แล้วต่อมาได้มีการสืบสานโดยนักสังคมวิทยา โดยเฉพาะนักสังคมวิทยาในสำนักชิคาโกในช่วงทศวรรษ 1930

นอกจากงานเขียนของโทมัสและซีนาอีก็แล้ว ยังมีงานเขียนของพอล เรดิน (Paul Radin, 1926 cited in Ward, 2014, p.28) เรื่อง “เจ้าฟ้าคำราม” (Crashing Thunder) เป็นงานเขียนที่เป็นผลมาจากผู้เขียน-เรดินใช้เวลาอยู่กับชนเผ่าวินเนบาโก (Winnebago tribe) ซึ่งเป็นคนพื้นเมือง (อเมริกันอินเดียนเผ่าหนึ่ง) ในรัฐเนบราสกา หนังสือเล่มนี้มีความสำคัญเพราะเป็นตัวบท (Text) ที่บอกเรื่องราวของบุคคลคนหนึ่ง คือเจ้าฟ้าคำราม (Crashing Thunder) ซึ่งเป็นชื่อของผู้นำอินเดียนเผ่าวินเนบาโก งานเขียนนี้ให้ข้อมูลในเชิงการเก็บรวบรวมและรายงานเป็นสำคัญ ทว่าไม่ค่อยมีการวิเคราะห์เท่าที่ควร อย่างไรก็ตาม การวิจัยชีวประวัติก็ไม่ได้จำกัดวงอยู่เฉพาะกับสาขาวิชามานุษยวิทยาเท่านั้น ยังมีสาขาวิชาอื่นๆ อาทิ สาขาผู้สูงอายุและพลฒิวิทยา (Aging and Gerontology) สาขาการศึกษา สาขาพยาบาล สาขจิตเวชศาสตร์ สาขาสังคมวัฒนธรรมศึกษา (Sociocultural Studies) เป็นต้น (Cole, & Knowles, 2001)

ตัวอย่างงานวิจัยประวัติชีวิตที่นับเป็นตัวอย่างคลาสสิกชิ้นหนึ่ง ได้แก่ งานของคลิฟฟอร์ด ชอว์ (Clifford R. Shaw, 1930; 1966 cited in Rahamah, & Yusof, 2008) เรื่อง “นักจี้ปล้นคนเมา” (The Jack-Roller: A delinquent boy's own story) เป็นเรื่องราวของเด็กชายสแตนลีย์ (Stanley) กระทำความผิดด้วยการจี้ปล้นเหยื่อที่เมาสุรา (สแตนลีย์เป็นนามแฝง) เด็กชายสแตนลีย์ใช้ชีวิตบนท้องถนนในสังคมเมืองชิคาโก สหรัฐอเมริกาในยุคเศรษฐกิจตกต่ำ เด็กชายสแตนลีย์เป็นผู้เล่าและเรียบเรียงเรื่องราวของตนเอง โดยมีศาสตราจารย์คลิฟฟอร์ด ชอว์เป็นผู้กระตุ้นและสนับสนุนงานเขียนเรื่องนี้มีนักวิชาการด้านจิตวิทยาสังคม อาชญาวิทยา การคุมประพฤติ สังคมวิทยา มานุษยวิทยา และสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ต่างเชื่อมโยงว่าเป็นเรื่องในสาขาวิชาของตน อย่างไรก็ตาม งานเขียนนี้นักวิจัยประวัติชีวิตต้องรู้จักกันเป็นอย่างดี (Rahamah, & Yusof, 2008)

การวิจัยประวัติชีวิตเป็นได้ทั้งการย้อนอดีต (Retrospective) หรือร่วมสมัย (Contemporaneous)

การวิจัยประวัติชีวิตอาจจะจำกัดไปที่เหตุการณ์ชีวิตหรือประสบการณ์เฉพาะเรื่อง และครอบคลุมการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวกับชีวิตของบุคคลหรือเป็นการสัมภาษณ์บุคคลก็ได้ ทั้งนี้ การวิจัยประวัติชีวิตอาจเป็นการนำเสนอเรื่องราวที่ย้อนไปในสิ่งที่เกิดขึ้นในอดีต (Retrospective) หรือเป็นเรื่องราวของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากอดีตแล้วมีความต่อเนื่องมาปัจจุบัน หรือเป็นเหตุการณ์ที่เพิ่งผ่านพ้นไปไม่นาน ในลักษณะที่เรียกได้ว่า “ร่วมสมัย” (Contemporaneous) ก็ได้ (Hitchcock, &

Hughes, 1985) อย่างไรก็ตาม การเน้นไปที่สภาพการณ์ของความเป็นร่วมสมัยก็ยังมิถึงอิทธิพลของการหล่อหลอมบุคคลที่ดำรงอยู่ในอดีตเช่นกัน

ข้อมูลที่ผลิตสร้างผ่านมาจากการสะท้อนย้อนคิดและการรวบรวมซ้ำๆ จากความทรงจำนั้นมีลักษณะเป็นอัตวิสัยและมีมิติของมุมมองด้านเดียว ข้อมูลเหล่านี้จึงเป็นสิ่งที่ถูกกำหนดสร้างทางสังคม (Socially Constructed) ที่มีการรวบรวมและถ่ายทอดมาซึ่งนักวิจัยโดยผ่านการแลกเปลี่ยนความเป็นจริงเชิงอัตวิสัย (Inter-subjective reality) (Denzin, & Lincoln, 2000) การวิจัยประวัติศาสตร์มุ่งสังเกตวิธีการที่ปัจเจกบุคคลเผชิญกับสถานการณ์/เหตุการณ์ และการที่ประสบการณ์มีส่วนในการปรับดัดแปลงวิธีการเหล่านั้น เหตุการณ์ชีวิตเป็นคุณลักษณะที่เป็นจริงที่นักวิจัยให้ความสนใจ (Pole, & Morrison, 2003, pp.35-39) นักวิจัยพรรณนาอธิบายถึงผลกระทบของมิติทางสังคม ชีวภาพ และวัฒนธรรมที่มีต่อการเปลี่ยนแปลง หรือต่อจุดเปลี่ยน (Turning Points) ในชีวิตของบุคคล เมื่อบุคคลมีความสามารถที่จะปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงได้ดี ผลที่ตามมาคือการหนุนสร้างพลังอำนาจ (Empower) อย่างมีความหมายทั้งต่อปัจจุบันและในอนาคต

คุณลักษณะที่โดดเด่นของการวิจัยประวัติศาสตร์คือการลงลึก (Embed) เข้าไปในปัจเจกบุคคลที่เป็นผู้มีส่วนร่วมในการศึกษาวิจัย การวิจัยประวัติศาสตร์ตั้งหลักไปที่บริบท (Context) ของชีวิตและประสบการณ์ของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย เครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการบันทึกประวัติศาสตร์มีอยู่อย่างหลากหลาย และอาจจะครอบคลุมถึงการให้ปัจเจกบุคคลเป็นผู้เขียน หรือนักวิจัยเป็นผู้เขียน หรือการบันทึกเทปคำสัมภาษณ์และมีการถอดคำสัมภาษณ์เป็นบทพูด (Transcribed) ในภายหลัง

การวิจัยประวัติศาสตร์และการวิจัยแนวเรื่องเล่า (Life history and narrative research)

วิธีการวิจัยประวัติศาสตร์ (Life history approach) และวิธีการวิจัยแนวเรื่องเล่า (Narrative approach) มีรากฐานของแนวคิดร่วมกันคือแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องราว (Stories) และเรื่องเล่า (Narrative) ทั้งนี้ “เรื่องราวหรือเรื่องเล่านั้นมีฐานะเป็นวาทกรรม (discourses) ที่มีลำดับแบบแผนความเชื่อมโยงที่ชัดเจน ระหว่างเหตุการณ์ (Events) ต่างๆ ที่มีความหมายสำหรับบุคคลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งทำให้เข้าใจโลกและ/หรือประสบการณ์ของบุคคล” (Hinchman, & Hinchman, 1997 cited in Gill, & Goodson, 2011, p.157) การนิยามดังกล่าว ทำให้วิเคราะห์ได้ว่า การวิจัยแนวเรื่องเล่านี้มีคุณลักษณะสำคัญ 3 ประการ ได้แก่

1. การมีระยะเวลาช่วงหนึ่ง (Temporarily)
2. การมีความหมาย (Meaning) และ
3. การมีการพบปะกันทางสังคม (Social Encounters)

กล่าวได้ว่า การวิจัยแนวเรื่องเล่านั้นมีนัยสำคัญของการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (social interaction) ในการกำหนดสร้างเรื่องเล่าและการเปลี่ยนผ่านประสบการณ์ของมนุษย์ไปสู่การสร้าง ความหมาย

การวิจัยประวัติศาสตร์มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับแนวคิดเรื่องเล่า ทั้งนี้ การวิจัยประวัติศาสตร์ เป็นการรวบรวมเรื่องราวที่เป็นประสบการณ์ชีวิตของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ในอดีตและปัจจุบันโดยมี นักวิจัยเป็นผู้วิเคราะห์ นักวิจัยพิจารณาเรื่องเล่าที่เกิดขึ้นจากบริบททางสังคม การเมือง เศรษฐกิจ และ ประวัติศาสตร์ที่ประสบการณ์ชุดนั้นอุบัติขึ้น จุดรวมศูนย์ของการศึกษาวิจัยประวัติศาสตร์คือการพยายาม ทำความเข้าใจกับอิทธิพลที่มีซึ่งกันและกันระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ชีวิตของบุคคล (และกลุ่ม) และการกระทำ (Agency)

การวิจัยประวัติศาสตร์เป็นวิธีการวิจัยแขนงหนึ่งภายใต้ร่มใหญ่-การวิจัยแนวเรื่องเล่า

นักวิชาการด้านการวิจัยเชิงคุณภาพหลายท่าน จำแนกการวิจัยประเภทต่างๆ หรือชนิดต่างๆ ในปริมนทของการวิจัยเชิงคุณภาพอย่างแตกต่างกันอย่างมาก เซวิน-เบเดน และเมเจอร์ (Savin-Baden, & Major, 2013, pp.232-233) ในตำราวิจัยของเขาถือว่าการวิจัยแนวเรื่องเล่า (Narrative Approaches) เป็นร่มใหญ่ที่ประกอบด้วยแขนงการวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการวิจัยประวัติศาสตร์ ทั้งนี้ นักวิชาการทั้งสองท่านมองว่าการวิจัยแนวเรื่องเล่านั้นเหมือนชุดของการวิจัยที่ประกอบด้วยชนิด หรือประเภทการวิจัยที่เรียงรายกันไปประหนึ่งการไล่ระดับของแสงเจ็ดสี (Spectrum) โดยการวิจัย ประเภทต่างๆ ในการวิจัยเรื่องเล่า มีตั้งแต่จุดยืนแนวเข้มข้นที่มุ่งแสวงหาความจำเป็นในการพิสูจน์หา เหตุผลมาสนับสนุน (เช่นงานของ Clandinin, & Huber, 2010) ไปจนถึงจุดยืนที่มองการวิจัยแนว เรื่องเล่าเป็นการสะท้อนคิด (Reflexive) ไปจนถึงการมองว่าการวิจัยแนวเรื่องเล่าเป็นกระบวนการบำบัด ทางจิตใจ (Psychotherapeutic) (Savin-Baden, & Major, 2013, p.232) ที่คล้ายๆ กับการมองว่า การวิจัยแนวเรื่องเล่ากับการวิจัยแนวเรื่องเล่าเป็นสองสิ่งในเนื้อหาเดียวกัน (กิตติพัฒน์ นนทปัทมดลย์, 2552)

สำหรับเซวิน-เบเดน และเมเจอร์ ไม่เห็นด้วยกับจุดยืนการพิสูจน์หาเหตุผลของการวิจัยแนว เรื่องเล่าเสียก่อน ทั้งสองมองว่าการเริ่มต้นด้วยจุดยืนเช่นนั้นเป็นเรื่องที่ผิดพลาด เพราะว่าการมุ่งพิสูจน์ เหตุผลความจำเป็นเท่ากับว่า นักวิชาการยังมีความกังวลกับการตรวจสอบความถูกต้องแม่นยำ (Validate) และการสร้างบรรทัดฐานของกระบวนการบอกเล่าเรื่องราว เพื่อเป็นการยืนยันความเชื่อมั่น (reliable) ซึ่งน่าจะมีความโน้มเอียงไปในกระบวนการทัศน์ปฏิฐานนิยม (Positivism) มากกว่าที่จะเป็น กระบวนทัศน์ปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology) (Savin-Baden, & Major, 2013, p.232)

การมองว่าการวิจัยแนวเรื่องเล่าเสมือนเป็นกระบวนการบำบัดทางจิต ดูเป็นสิ่งที่สุดโต่งเกินไป เพราะเซวิน-เบเดน และเมเจอร์ มองว่า การปฏิบัติต่อการวิจัยแนวเรื่องเล่าเสมือนเป็นกระบวนการบำบัดทางจิตอย่างหนึ่ง อาจเป็นประเด็นปัญหาเกี่ยวกับจรรยาบรรณด้านความสัมพันธ์ระหว่างนักวิจัยกับบุคคลที่ถูกวิจัย ตัวอย่างเช่น ประเด็นปัญหาที่นักวิจัยนั้นได้ผ่านการฝึกอบรมที่จะเป็นนักบำบัดอย่างเหมาะสมเพียงพอหรือไม่ หรือประเด็นปัญหาด้านอำนาจที่แตกต่างกันในสัมพันธภาพที่เกิดขึ้น เป็นต้น เซวิน-เบเดน และเมเจอร์ มีความเห็นว่า สิ่งที่มีความสำคัญอย่างแท้จริงในการวิจัยแนวเรื่องเล่าคือ ทั้งนักวิจัยและผู้ที่ถูกวิจัยต้องมีความเข้าใจร่วมกันในการเล่าเรื่องราวและเล่าเรื่องราวซ้ำๆ และเข้าใจร่วมกันในแนวทางที่ทั้งฝ่ายนักวิจัยและผู้ถูกวิจัย/ได้ถูกจัดวางอยู่ในกรอบปรัชญาการวิจัยในภาพรวมอย่างไร (Savin-Baden, & Mojar, 2013, p.232)

แนวคิดแนวทางการวิจัยแนวเรื่องเล่า นั้นเสมือนเป็นครอบครัวใหญ่ ประกอบด้วยวิธีการวิจัยหลากหลายวิธีที่นักวิจัยควรจะมีจุดศูนย์รวมชัดเจนในวิธีการวิจัยต่างๆ เพื่อว่าการวิเคราะห์เรื่องราวจะได้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้บริบทของวิธีการวิจัยที่ชัดเจน วิธีการวิจัยที่อยู่ภายใต้ร่มใหญ่ หรือบ้านใหญ่มีหลากหลายวิธี แต่เซวิน-เบเดน และเมเจอร์เลือกนำเสนอเฉพาะวิธีการวิจัยที่พบบ่อยครั้งที่สุดเพียง 4 วิธี ได้แก่

1. การวิจัยช่วงชีวิต (Life course research) เป็นวิธีการวิจัยที่เน้นเฉพาะช่วงชีวิตช่วงใดช่วงหนึ่งของบุคคล
2. การวิจัยประวัติศาสตร์ชีวิต (Life history research) เป็นวิธีการวิจัยสำรวจค้นหาประวัติศาสตร์ชีวิตของบุคคล ที่เน้นชุดของเหตุการณ์ต่างๆ อันประกอบเป็นชีวิตของบุคคล
3. การวิจัยชีวประวัติและอัตชีวประวัติ (Biography and autobiography) วิจัยชีวประวัติเป็นวิธีการวิจัยชีวิตของบุคคลที่ผ่านคำบอกเล่าของคนอื่น ส่วนวิจัยอัตชีวประวัติเป็นประวัติเรื่องราวอันเล่าโดยบุคคลคนนั่นเอง
4. การวิจัยการเล่าเรื่องราวด้วยระบบดิจิทัล (Digital Storytelling) เป็นวิธีการที่ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ประสานกับการเล่าเรื่องราวแบบดั้งเดิม เป็นการใช้ซอฟต์แวร์ที่นำเสนอเรื่องราวของบุคคล มีทั้งภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เสียง ดนตรี ผ่านสื่อดิจิทัล (Savin-Baden, & Mojar, 2013, pp.233-235)

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบการวิจัยแนวเรื่องเล่าสี่ประเภท

ประเภท	กระบวนทัศน์	จุดเน้น	ลักษณะสำคัญ	สาขาวิชาสำคัญที่เกี่ยวข้อง
การวิจัยประวัติศาสตร์ (Life history research)	กระบวนทัศน์การกำหนดสร้าง (Constructionism)	การนำเสนอเรื่องราวเชิง สนทนาและเชิงพรรณนาอย่าง สลับซับซ้อน (Discursive and dialogic presentation of story)	การแบ่งปันเรื่องราวของบุคคล (Sharing personal history)	มานุษยวิทยา (Anthropology) การศึกษา (Education)
การวิจัยช่วงชีวิต (Life course research)	กระบวนทัศน์ปฏิบัตินิยม (Pragmatism) กระบวนทัศน์การตีความ (Interpretivism)	การอธิบายเรื่องราว (Explanatory story)	การวาดแผนผังเหตุการณ์ชีวิต ทั้งในเชิงปริมาณและเชิง คุณภาพ (Mapping life event in quantitative and qualitative ways)	แพทยศาสตร์ (Medicine) สุขภาพ (Health)
การวิจัยชีวประวัติและ การวิจัยอัตชีวประวัติ (Biography and autobiography)	ชาติพันธุ์วรรณา (Ethnography) กระบวนทัศน์การตีความ (Interpretivism)	การพัฒนาเรื่องราวเชิงการ สนทนาและการร่วมมือร่วมใจ (Development of dialogic and collaborative story)	การแบ่งปันและการสะท้อน สถานการณ์ (Sharing and reflecting on situations)	ประวัติศาสตร์ (History) สังคมวิทยา (Sociology)
การวิจัยการเล่าเรื่องราวด้วย ระบบดิจิทัล (Digital story telling)	กระบวนทัศน์การตีความ (Interpretivism)	การนำเสนอเรื่องราวเชิงโต้ตอบ (Presentation of interactive story)	การใช้สื่อสร้างสรรค์เพื่อมุมมอง ที่ท้าทาย (Use of creative media to challenge perspectives)	สุขภาพ (Health) วิทยาศาสตร์ (Sciences) การศึกษา (Education) ศิลปะ (Arts)

ที่มา: Savin-Baden, M., & Major, C.H. 2013, p.236.

ความเหมือน ความคล้ายคลึงของการวิจัยแนวเรื่องเล่าและการวิจัยประวัติศาสตร์

ทั้งการวิจัยแนวเรื่องเล่าและการวิจัยประวัติศาสตร์ มีความเชื่อพื้นฐานว่า ความหมายเป็นสิ่งที่ถูกกำหนดสร้างทางสังคม (Socially Constructed) และการกระทำของมนุษย์เป็นสิ่งที่ได้รับอิทธิพลจากสังคมวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์และการเมือง จนบางครั้งเราสามารถใช้คำว่า การวิจัยประวัติศาสตร์ และการวิจัยแนวเรื่องเล่าสลับกันได้ (Gill, & Goodson, 2011, p.157) นี่จึงเป็นเหตุผลที่ว่า การศึกษาอย่างละเอียดอ่อนลุ่มลึกที่สุดในเชิงสังคมวิทยาและเชิงปรัชญาการเรียนรู้ของการวิจัยแนวเรื่องเล่าและการวิจัยประวัติศาสตร์มักจะมาบรรจบกันเสมอๆ

ความแตกต่างของการวิจัยแนวเรื่องเล่ากับการวิจัยประวัติศาสตร์

อย่างไรก็ตาม นักวิชาการชี้ให้เห็นความแตกต่างอย่างเด่นชัดของวิธีวิจัยทั้งสอง กล่าวคือการวิจัยแนวเรื่องเล่ามักจะมีศูนย์กลางอยู่ที่เรื่องราว ที่มีผู้เล่า-ได้เล่าเรื่องราวให้ฟัง การวิจัยแนวเรื่องเล่ามักจะนำเสนอให้เราเห็นได้ตั้งแต่จุดเริ่มต้นของเรื่องราวไปจนถึงจุดสุดท้ายของกระบวนการ บทบาทของนักวิจัยแนวเรื่องเล่าคือการอำนวยความสะดวก (Facilitate) และส่งเสริมให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยได้มีปากเสียง (Voice) นักวิจัยแนวเรื่องเล่ามักจะไม่เปลี่ยนแปลงเสียงของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย ด้วยความเกรงกลัวว่าจะเกิด “การล่าอาณานิคมทางวิชาการ” ซึ่งการล่าอาณานิคมทางวิชาการนั้นเป็นประเด็นปัญหาของการวิจัยทางสังคมทุกๆ เรื่องอยู่แล้ว ดังนั้น ความร่วมมือร่วมใจ (Collaboration) น่าจะเป็นสิ่งที่นักวิจัยแนวเรื่องเล่าต้องการให้เกิดขึ้น โดยต้องสละการใช้อำนาจครอบงำผู้เล่าเรื่อง โดยรูปธรรมคือ นักวิจัยแนวเรื่องเล่าต้องปล่อยให้เรื่องราวที่มีผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเล่า-หรือผู้เล่าเรื่องได้เล่าให้ฟังนั้น ไม่ถูกแปดเปื้อน (Uncontaminated) และไม่ถูกเปลี่ยนแปลง (Unchanged) นั่นเท่ากับว่า นักวิจัยแนวเรื่องเล่าจะไม่ทำความเข้าใจให้ไกลไปกว่านั้น ทั้งนี้ การวิจัยแนวเรื่องเล่าที่มีอยู่จริงๆ ก็ไม่ได้ทำตามหลักการพยายามไม่ครอบงำ-ไม่แปดเปื้อน-ไม่เปลี่ยนแปลง-ดังกล่าวเท่าใดนัก

นักวิจัยบางคนพยายามสืบค้นไปในบริบทและการกระทำที่มีความสลับซับซ้อนไปกว่านั้นมาก ซึ่งเป็นการก้าวไปสู่การวิจัยประวัติศาสตร์ (Life history study) อย่างเต็มรูปแบบ ประเด็นสำคัญของการวิจัยประวัติศาสตร์ก็คือเรื่องราวชีวิต (Life Story) คือจุดเริ่มต้นของการสำรวจค้นหาและแสวงหาเรื่องราวที่สะท้อนชุดของการกระทำ ภายใต้การเปลี่ยนผ่านทางประวัติศาสตร์ สังคมและวัฒนธรรม รวมถึงภูมิทัศน์ของบุคคล นักวิชาการบางท่านเห็นว่า การศึกษาวิจัยประวัติศาสตร์เป็นวิธีการวิจัยที่ “เหนือชั้นกว่า” (Superior) วิธีการวิจัยแนวเรื่องเล่าอื่นๆ เพราะว่า การวิจัยประวัติศาสตร์ช่วยให้ นักวิจัยสามารถประกอบสร้างภาพโมเสก (Mosaic-like picture) ของปัจเจกบุคคลและเหตุการณ์ตลอดจนผู้คนที่รายรอบ นักวิจัยจะสังเกตความสัมพันธ์ อิทธิพล และแบบแผนต่างๆ การมองย้อนหลังไปในอดีตอย่างมีคุณภาพจะช่วยให้ นักวิจัยสามารถสำรวจค้นหากระบวนการทางสังคมที่ผ่านมา และ